

solidaarisuustalous – sosiaalipedagoginen taloudellisen toiminnan muoto?

Sosiaalipedagogiikan päivät 2015
Työryhmä 3: **Talous ja työ**
sosiaalipedagogisina kysymyksinä, 9.4.2015
FT Sanna Ryyänen, Itä-Suomen yliopisto

9.4.2015

- KEHYS: elämismaailmasuuntautunut sosiaalipedagogiikka
- EHDOTUS 1: solidaarisuustalous elämismaailmasuuntautunut taloudellisen toiminnan organisoinnin tapa
- AJATUS: solidaarisuustalouden sosiaalipedagogisuus
- EHDOTUS 2: solidaarisuustalouden kasvatuksellinen edistäminen

H. Thiersch: elämissaailma- suuntautunut sosiaalipedagogiikka

- Hans Thierschin Lebensweltorientierung / lifeworld orientation: yksi tunnetuimmista niin kutsutun uuden saksalaisen sosiaalipedagogiikan teoriamuotoiluista
 - Vrt. Jürgen Habermas: systeemi / elämissaailma
- Lähtökohta: **Sosiaalisen työn ja toiminnan tulee lähteä eletystä ja koetusta todellisuudesta**, eli juurtua ihmisten arkeen
- Vastavoima "kolonisoinnin vaaralle"
 - Sosiaalinen työ saattaa haukata ihmisen elämän senkaltaisiin järjestelmäpyörteisiin, joissa **arjen kokemukset jäävät ylhäältä päin tulevien käytäntöjen ja toimintamallien jalkoihin**, pakotettuna mukautumaan niihin sen sijaan, että tapahtuisi toisin päin

Sanna Ryyänänen, UEF, 2015

3

HT: (...) The question that we can ask ourselves not only in relation to educational institutions but to many other institutions is this: Is this organization a form of **lifeworld**, or a system to execute rules designed by somebody else?"

DS: What type of lifeworld organisations are you thinking about?

HT: I am thinking about the creation of new institutions, new types of social organisations. One example would be **social economy organisations**. This connects to the question of alternative economics, like cooperatives and the like. (...)

Schuguresky, Daniel (2014) Social Pedagogy and Critical Theory: A Conversation with Hans Thiersch. International Journal of Social Pedagogy 3(1), 4–14. (s. 11)

Sanna Ryyänänen, UEF, 2015

4

“Alhaalta ylöspäin suuntautuvan taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen on keskeistä kestävää ja elinvoimaista yhteiskuntaa rakennettaessa. (...) Sosiaalialan ammattilaiset voivat yhdessä paikallisten asukkaiden kanssa tähdätä **yhteisöllisiin sosioekonomisiin innovaatioihin**, jotka vahvistavat yhteisöjä.”

Ekososiaalisen hyvinvointiparadigman mukainen talousajattelu: yhteistyö, jakaminen, osallistuminen - laadullinen ajattelu (parempaa) - yhteisen hyvän ja yhteiskunnan edun tavoittelu (vs. kilpailu - määrällinen ajattelu (enemmän) - omistajien voiton maksimointi)

Salonen, Arto O. (2014) Ekososiaalinen hyvinvointiparadigma – Yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan uusi suunta täyttyvällä maapalloilla. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja, vuosikirja 2014, 31–62. (s. 48, 51)

→ Tarvitsemme vallitsevan talousparadigman haastavia taloudellisen toiminnan muotoja taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden vahvistamiseksi

→ Tarvitsemme arkeen ja elämismailmaan juurtuvia taloudellisen toiminnan muotoja

→ Tarvitsemme yhteisöllistä, tasa-arvoon juurtuvaa ja tasa-arvoa edistävää taloudellista toimintaa

→ ESIMERKIKSI SOLIDAARISUUSTALOUS?

solidaarisuustalous

- Solidaarisuustalous on muutossuuntautunutta taloudellista aktivismia → toisenlaisen talouden rakentaminen

"Instead of enforcing a culture of cutthroat competition, they [solidarity economy initiatives] build **cultures and communities of cooperation**. Rather than isolating us from one another, they foster relationships of **mutual support and solidarity**. In place of centralized structures of control, they move us towards **shared responsibility and directly democratic decision-making**. Instead of imposing a single global monoculture, they strengthen the **diversity of local cultures and environments**. Instead of prioritizing profit over all else, they encourage commitment to broader work for **social, economic, and environmental justice**." (Miller 2010)

- Esim. työ- ja tuottajaosuuskunnat, yhteisövaluutat, kuluttajaosuuskunnat, vaihtopiirit...

Sanna Ryyänen, UEF, 2015

7

näkökulmia solidaarisuustalouden pedagogisuuteen

- Itsehallinnollisuuden käytännöt ja autonominen päätöksenteko
 - > harjaannuttavat horisontaaliseen päätöksentekoon liittyviin toimintatapoihin ja toisten näkökulmien huomioimiseen
 - > ohjaavat perehtymään päätöksenteon onnistumisen edellyttämiin teemoihin
- Yhteistyöhön ja vastavuoroisuuteen perustuvat työn organisoimisen tavat
 - > osoittavat käytännössä keskinäisen avun ja tuen merkityksellisyyden työn onnistumiselle ja tavoitteiden saavuttamiselle
 - > poisoppiminen kilpailullisista, yksilön ensisijaisuutta korostavista asetelmista ja asenteista
 - > keskinäisen solidaarisuuden vahvistuminen
 - > vahvistuva ymmärrys siitä, että kanssaihmiset ovat kokonaisia arvokkaita ihmisiä tietoineen, taitoineen ja uskomuksineen, eivät vain välineitä jonkin asian tai päämäärän saavuttamiseksi

Sanna Ryyänen, UEF, 2015

8

näkökulmia solidaarisuustalouden pedagogisuuteen

- Vrt. aito yhteisö (esim. Martin Buber)
 - yhteisössä toteutuvat suhteet ovat vastavuoroisia, suoria ja välittömiä sen sijaan, että suhteet rakennettaisiin yksinomaan jonkin yhdistävän seikan, kuten yhteisten kiinnostuksen kohteiden tai työn varaan → yhteisössä **ihminen kohtaa ihmisen** sen sijaan, että vain asiat kohtaisivat toisensa
 - yhteisölliset suhteet ovat kokonaisvaltaisia ja kaiken läpäiseviä vastakohtana sille, että elämän antaisi viipaloitua joukoksi toisistaan tiukasti erillään pidettäviä elämänalueita → yhteisössä ihmiset kohtaavat toisensa **kokonaisina ihmisinä**, ei siivuina ihmisyyden kokonaisuudesta
 - kyky ja halu nähdä ja kohdata toiset ihmiset **sellaisina kuin he ovat**, yrittämättä tehdä toisista omien odotusten ja toiveiden mukaisia tai käyttämättä heitä omien päämäärien saavuttamiseen → yhteisössä ihmiset eivät kategorisoi toisiaan
- Vaatii tuekseen kasvatusta

Sanna Ryyänänen, UEF, 2015

9

solidaarisuustalous ja talouden (sosiaali)pedagogisuus

> Solidaarisuustalous sosiaalipedagogiikan
näkökulmasta:

1. sosiaalipedagoginen taloudellisen toiminnan järjestämisen tapa
(elämismaailmasuuntautuneisuus, aito yhteisöllisyys, pedagogisuus)
2. toiminta-alue, jota voisi ja tulisi edistää pedagogisin keinoin

Sanna Ryyänänen, UEF, 2015

10

solidaarisuustalouden sosiaalipedagoginen edistäminen

Kasvatustieteilijä Moacir Gadotti:

- vallitsevalle talousjärjestelmälle vaihtoehtoisten, kaikinpuoliseen kestävyteen pyrkivien taloudellisen toiminnan muotojen vahvistuminen ja vakiintuminen vaativat myös kasvatuksellista ymmärrystä ja tukea
- yliopistojen ja muiden oppilaitosten tulisi ottaa tässä aktiivinen rooli niin menetelmien kehittäjinä kuin kasvatustyön toteuttajina

Gadotti, Moacir (2009) *Economia solidária como práxis pedagógica*. São Paulo: Editora e Livraria Instituto Paulo Freire.

solidaarisuustalouden sosiaalipedagoginen edistäminen

- Aitoa yhteisöllisyyttä tukeva kasvatus
- "Solidaarisuustaloushautomot"
 - Inspiraatio, apu ja tuki harjoittaa taloudellista toimintaa solidaarisuustalouden periaatteiden mukaan
 - Toimintatutkimuksellisuus: yhdessä suunnitellut prosessit (vrt. sosiokulttuurinen innostaminen)
 - Educação popular -perinteen jatkaja → yhdessä oppiminen, tietojen kohtaaminen
- Sosiaalisen työn ammattilaisten rooli - mikä se voisi olla?

LUE LISÄÄ: Ryyänen, Sanna (2014)
Solidaarisuustalouden pedagogiikkaa. Commons.fi.
<http://www.commonswiki.fi/solidaarisuustalouden-pedagogiikkaa>

sanna.ryynanen(at)uef.fi

KIITOS!